

dr Bożena Marzec
Dyrektor Wydziału Strategii i Nadzoru Pedagogicznego
Kuratorium Oświaty w Katowicach

Wciąż wracam myślami i opowieściami do wizyty studyjnej, którą odbyłam w gronie 16 przedstawicieli kuratoriów oświaty z całej Polski oraz reprezentantów MEN, ORE i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wszystko to w ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Była to moja pierwsza wizyta studyjna!

Do czego najczęściej wracam? Oto kilka przykładów:

1. Ofsted czyli inspekcja szkolna funkcjonuje w obecnej formie od 1988 r. Spotkanie z Inspektorem Jej Królewskiej Mości w siedzibie Ofsted w Londynie wyjaśniło mi wiele wątpliwości dotyczących pracy inspektorów. Ofsted dokonuje inspekcji we wszystkich szkołach w Anglii, co najmniej raz na trzy lata (jeżeli szkoła osiąga dobre wyniki, to rzadziej). Po kontroli, publikuje kompletne sprawozdanie z wyników swojej pracy (6 - 9 stron). Przy ocenie szkoły, inspektorzy czerpią informacje z różnych źródeł w tym:
  - samodzielnej oceny szkoły (coś na kształt ewaluacji wewnętrznej),
  - programów nauczania i zakresu materiału,
  - osiągnięć uczniów nauce,
  - osobistej inspekcji na lekcjach i zajęciach,
  - opinii i uwag rodziców,
  - rozmów z uczniami i personelem.
2. Rygorystyczne przestrzeganie bezpieczeństwa uczniów - wejście do szkół jest możliwe dopiero po otwarciu zamkniętych zazwyczaj drzwi, przedstawieniu się osobie dyżurującej i wpisaniu się do specjalnego zeszytu. Po tej procedurze goście otrzymują identyfikatory uprawniające do wejścia do placówki.
3. Egzekwowanie obowiązku uczęszczania do szkoły (nieobecność w szkole – natychmiast telefon do rodziców, dlaczego dziecko jest nieobecne).

4. Szkoły najczęściej zbudowane w formie parterowych pawilonów, zlokalizowane na dużych działkach, co stwarza wrażenie przestrzeni, zadbanej również przez uczniów (ogródki szkolne).
5. Organizacja klas szkolnych:
  - z ogromną ilością wystaw z pracami dziecięcymi,
  - przeszkłone drzwi do klas lub części ścian ze szkła, tak by obserwacja zajęć i aktywności uczniów była możliwa w każdym czasie, nawet ot tak, mimochodem.
6. Wygląd uczniów - wszystkie dzieci w szkole - od najmłodszych po najstarsze ubrane są w jednakowe mundurki uczniowskie. Ich krój, kolor jest decyzją szkoły, dominują jednak marynarki, najczęściej koloru granatowego z emblematem szkoły.
7. Zachowanie uczniów w szkole – niewiarygodnie spokojne w porównaniu z naszymi, bez śladu biegania po korytarzach szkolnych.
8. Nadawanie doniosłej roli bibliotece szkolnej, z bezpośrednim dostępem do książek oraz komputerów. Wygodne „leniwce”, które pozwalają uczniom w odpowiedniej dla siebie pozycji czytać książki.
9. Przywiązywanie ogromnej wagi do tworzenia warunków do eksponowania edukacji teatralnej uczniów – szkoły mają aule ze sceną i widownią.
10. Każda klasa ma asystenta nauczyciela.

Oczywiście można jeszcze wymieniać przykłady potwierdzające ujednolicone wartości respektowane we wszystkich angielskich szkołach. Dyrektor angielskiej szkoły posiada szeroki zakres kompetencji i w związku z tym jego odpowiedzialność za pracę szkoły jest bardzo duża.

Kontrola Ofsted, której szkoły są poddawane działa z wyprzedzeniem 24-godzinnym i polega na kompleksowej inspekcji wszystkich obszarów pracy szkoły przez kilku specjalistów z różnych dziedzin. Podstawą w przygotowaniu raportu są wyniki prowadzonej bardzo skrupulatnie w każdej szkole inspekcji wewnętrznej. Sprawozdanie z inspekcji Ofstedu zawiera ogólną ocenę skuteczności szkoły, wraz z konkretnymi ocenami badanych aspektów. Oceny przedstawiane są w czterostopniowej skali - jeden “wybitny”, dwa “dobry”,

trzy “zadowolający”, cztery “nieodpowiedni”. Cztery obszary i cztery poziomy oceny szkoły, ale szkoła dostaje jedną wspólną ocenę. Wystarczy, że z jednego obszaru jest nieodpowiedni. Ocena końcowa jest nieodpowiednia – 6 tygodni na naprawę – kolejna inspekcja – jeżeli źle to osoba odpowiedzialna za wyniki jest do zwolnienia.

Szkoła otrzymuje raport, który wskazuje, co szkoła powinna zrobić, aby poprawić swoje wyniki. Ofsted wymaga od szkoły, przyjęcia swoich zaleceń, jako podstawy do podjęcia działań w kierunku polepszenia i usprawnienia nauczania, w jak najkrótszym czasie. Bardzo często dyrektor szkoły z najniższymi ocenami traci pracę - jest odwoływany przez Radę Szkoły.

W angielskich szkołach wzorcowo funkcjonuje system doradztwa nauczycielskiego. Jeden z nauczycieli - odpowiednik naszego przewodniczącego zespołu przedmiotowego, odpowiada za realizację pracy merytoryczno-metodycznej nauczyciela konkretnego przedmiotu – obserwuje prowadzone przez niego lekcje, udziela wszechstronnego wsparcia.

Ponadto

w ramach wewnętrznej inspekcji - nauczyciele obserwują swe lekcje nawzajem. Raz w tygodniu odbywają się spotkania wszystkich nauczycieli uczących w danej. Raz w miesiącu odbywa się spotkanie wszystkich uczących w szkole, dotyczące realizacji projektów, bieżących problemów i trudności w realizacji i opanowaniu przez uczniów planowanych do przekazania treści.

Szkoły, które uzyskały najwyższą notą są tzw. szkołami wsparcia dla tych, które uzyskały ocenę nieodpowiednią. To motywuje nauczycieli wyróżniających się szkół do jeszcze lepszej pracy i dzielenia się swą wiedzą i doświadczeniem.

W angielskiej szkole prowadzona jest bardzo dokładna diagnoza potencjału każdego ucznia, problemów utrudniających naukę i odpowiednio do tej wiedzy planowana jest praca nauczycieli. Od momentu wejścia w system monitorowane są i zapisywane jego postępy w nauce. Każdy uczeń wie do czego zmierza, co umie, a co jeszcze powinien opanować. Metody pracy stosowane przez nauczycieli nastawione są na aktywizację uczniów w procesie edukacyjnym. Jeśli nauczyciel podczas lekcji mówi dłużej niż 20 minut, to jego lekcję ocenia się na niedostateczny!

Szkoła na każdym kroku prezentuje wytwory prac uczniowskich. Jak podkreślali rozmówcy niezwykle istotne jest okazywanie dzieciom wsparcia, budowanie ich wiary we własne możliwości.

W angielskiej szkole wielkie znaczenie nadaje się współpracy z rodzicami i Radą Szkoły. Trevor Davis powiedział, że „edukacja wówczas jest użyteczna kiedy pomaga jednostkom osiągać cele. Nie lada wyzwaniem jest fakt, że dzieci nie wiedzą jaką pójdą drogą, więc nie wszystko, co nauczyciel im przekazuje jest dla nich interesujące. To właśnie pedagog musi użyć takich metod i sposobów, by wywołać ich zainteresowanie i chęć współpracy w procesie nauczania.”